

BREV HJEMMEFRA

1993 - 1

Med dette nummeret endrer Norsk Utvandrer museum både format og navn på sitt "Newsletter". Vi endrer format for å gjøre det lettere og billigere for oss å gi våre medlemmer kurante opplysninger om det som skjer ved museet. De midlene som spares skal gå til utgivelse av museets årbok "Migranten". Vi endrer navnet til **BREV HJEMMEFRA** for å vise at Norsk Utvandrer museum er hjemlandet museum for alle norske utvandrere og deres etterkommere, uansett hvor i Norge de kommer fra og hvor de måtte befinne seg i verden. Vi håper at medlemmene våre vil like det nye formatet og at de vil se på dette lille meldingsbladet som et kjært og velkomment "brev hjemmefra".

NORSK UTVANDRERMUSEUM SOM NASJONALMUSEUM.

I lengre tid har museets styre samt lokale og regionale styresmakter arbeidet for at museet skal oppnå status som nasjonalt museum med 100% statlig finansiering og styring. Hovedgrunnen til styrets arbeid bygger på to enkelte fakta: Mellom 1825 og 1960 utvandret over 900.000 nordmenn til oversjøiske land, og det kan dokumenteres at disse i dag har over 4.000.000 etterkommere verden rundt. Ca. 160.000 av de utvandrede kom tilbake til Norge, medbringende erfaringer, impulser og penger. Det kan også dokumenteres at utvandringens innflytelse på det norske samfunnet er minst like stor som f. eks. industrialiseringen eller arbeiderbevegelsen. En så stor folkevandring med en slik innflytelse er verdt et eneste museum bekostet av den norske stat.

Sommeren 1992 ble stortingsmeldingen "Kultur i tiden" overlevert Stortinget av Kulturdepartementet. Meldingen var en skuffelse for Norsk Utvandrer museum, da museet ikke ble nevnt blant de museene som i fremtiden skulle være nasjonalmuseer.

Ut over høsten og vinteren arbeidet både styret og bestyreren for at Stortingets Kirke- og Undervisningskomite skulle endre meldingen på dette punktet. Disse anstrengelsene gjorde museet kjent hos sentralmyndighetene, og førte til at komiteen besøkte Norsk Utvandrer museum i mars, 1993.

Museet fikk også støttebrev fra følgende personer i inn- og utland:

- Ulf Beijbom, Professor, Svenska Emigrantinstitutet, Växjö.

- Henning Bender, direktør, mag.art., Det danske Udvandrerarkiv, Aalborg.
- Patricia Conroy, Chair, Scand. Dept., University of Washington, Seattle.
- Anders Gunnestad, Leder, Norsk Utvandrer museum Vener.
- Darrell D. Henning, Director, Vesterheim, The Norwegian-American Museum, Decorah.
- Johan Fr. Heyerdahl, Generalsekretær og Inge Lønning, President, Nordmanns-Forbundet, Oslo.
- Ingeborg Kongslien, NAHA-Norge, Oslo
- Olavi Koivukangas, Sjef for Migrations-institutet, Turku.
- Terje I. Leiren, Assoc. Professor of Scandinavian, University of Washington, Seattle.
- Odd S. Lovoll, King Olav V Professor of Scandinavian Studies, St. Olaf College, Northfield.
- Ole O. Moen, 1. Aman. i amerikansk kulturkunnskap, Universitetet i Oslo.
- Einar Niemi, Professor, Institutt for samfunnsvitenskap, Universitetet i Tromsø.
- Aagot Noss, førstekonservator, Norsk Folkemuseum, Oslo.
- Sidney A. Rand, President, Augustana College, tidligere amerikansk ambassadør i Norge.
- Loret Miller Ruppe, tidligere amerikansk ambassadør i Norge
- Ingrid Semmingsen, Professor Emeritus, Universitetet i Oslo.
- Christian Skjervold, Past President, Bygdelagens Fellesraad, Minneapolis.
- Ivar Skåret, President Hamar lodge, Sons of Norway.

- Ørjar Øyen, Professor, Sosiologisk Institutt, Universitetet i Bergen

Dessverre førte ikke arbeidet frem i denne omgang. Statsekretær Lena Løken (på en konferanse i Hamar den 09.12.92 om kulturmeldingen og kulturpolitikk i 90-årene) slo riktignok fast at det å ta vare på utvandrerhistorie er en nasjonal oppgave. Men under behandlingen av kulturmeldingen 30. mars, 1993, ga ikke Stortinget noe entydig uttrykk for at museet skal være et statlig ansvar.

Likevel er ikke "slaget tapt". Stortinget var heller misfornøyd med den delen av kulturmeldingen som omtalte landets museer. Derfor fikk departementet pålegg om å utarbeide en nasjonal museumsplan. I forbindelse med dette, sa Stortinget at:

- staten etter hvert må ta ansvar for noen flere museer som dekker viktige samfunnssektorer som det foran er nevnt eksempler på. Dersom utarbeidelse av en nasjonal museumsplan tar noe tid, forutsetter dette flertallet at departementet utviser fleksibilitet med hensyn til å utpeke nye nasjonale museer eller knutepunktsmuseer det hvor dette er nødvendig, og der statens ansvar allerede er eller blir slått fast.

Så enda om Norsk Utvandrer museum ikke nådde målet i denne omgangen, fortsetter arbeidet med å oppnå 100% statlig finansiering og styring. Bl. a. har museet - med henvisning til disse ordene fra Stortinget - søkt Kulturdepartementet om å bli utpekt som nasjonalmuseum for utvandring, og vi venter nå på svar.

I mellomtiden forblir vi et museum som får sine midler gjennom tilskuddsordningen for de halv-offentlige museene. I praksis betyr dette at museets økonomi og utvikling inntil videre er avhengig av lokale og regionale myndigheter. Det er en tilstand som ingen liker, men som alle er nødt til å forholde seg til, inntil Kulturdepartementet (a) enten utnevner Norsk Utvandrer museum til nasjonalmuseum eller (b) gjør museumsmeldingen ferdig.

NORSK UTVANDRERMUSEUM FLYTTER SINE KONTORER.

Siden Norsk Utvandrer museum ble utskilt som eget frittstående museum i 1988, har vi hatt kontor plass i den gamle "vaktmesterboligen" ved Hedmarksmuseet og Domkirkeodden i Hamar. Selv om dette huset ligger idyllisk til like ved Mjøsbredden, har det ikke gitt oss de nødvendige kontor- og utstillingslokaler. Dette har lenge vært en alvorlig hemske for museets utvikling.

Nå har vi endelig funnet bedre kontorlokaler i sentrum av Hamar, og til en pris som vi kan leve med. Museet skal nå leie hele andre etasje i Strandgt. 31/33. Arealet blir fordelt med 120 m² til kontor plass og hele 190 m² til utstillings plass. De nye lokalene ligger like ved Hamar kommunehus, og med to minutters gangavstand til byens hoteller, sentrumsbutikker og ikke minst, til Statsarkivet i Hamar.

Flyttingen åpner for mange muligheter. Den største er at museet nå får anledning til å sette opp sin faste utstilling "Utvandrerliv". Med det kan vi også ta imot besøk, bl. a. av elev- og studentgrupper på en helt annen måte enn før. Dette vil gi oss økt besøkstall med påfølgende økning i billett- og salgsinntekter. Det vil også bli mye bedre adgang til museets samlinger og arkiver, med ny lesesal, nye lese plasser og møterom. Det vil også være plass til å sysselsette flere personer for å registrere museets samlinger på EDB. Dette vil i neste omgang gi mulighet for økt aktivitet i forbindelse med publisering og formidling.

Flyttedatoen er 1. juli 1993, og vi ber alle merke seg den nye adressen vår:

**Norsk Utvandrer museum
Strandgaten 33
2300 HAMAR**

Telefonnummeret og faxnummeret forblir uendret:

tel. (47) 62 52 13 04
fax (47) 62 52 91 02

UTVIKLINGEN VED MUSEETS FRILUFTS- OMRÅDE PÅ "KOIGEN".

Når det gjelder utviklingen på Koigen, er det visse framskritt å se. Det viktigste er at Hamar kommune nå har lagt ut en reguleringsplan for området Koigen/Høiensalodden til offentlig gjennomsyn. En slik plan er en nødvendig forutsetning for museets videre utbygging på dette stedet, og museet er svært glad for at planen nå foreligger.

Museet har også arbeidet med å få tatt ned sine hus i USA for hjemføring til Norge. I forbindelse med dette har museet begynt prosessen med å opprette et rådgivende styre for Norsk Utvandremuseum i U.S.A.

Dette styret, som skal være basert i Minneapolis, får som sin første oppgave å samle penger til hjemføring av "Oak Ridge Lutheran Church" (se bildet nedenfor).

Kirken ble bygd i 1896 av nordmannen Ole Haraldsen på et høydedrag utenfor byen Houston i det sørøstlige Minnesota, omtrent 30 km vest

for Mississippi-elven ved La Crosse, Wisconsin. Den var i bruk fra 1896 til 1967, og kirkegården er det fremdeles. I disse årene hadde kirken tre prester:

Rev. Kristian Magelssen (1896-1914)

Rev. N. S. Magelssen (1914-1949)

Rev. I. R. Gronlid (1949-1967).

Kirken hadde sin storhetstid i slutten av 1920-årene og begynnelsen av 1930-årene, med ca. 75 medlemmer til enhver tid.

"Oak Ridge Cemetery Association" som eier kirken idag har vedtatt å gi den til Norsk Utvandremuseum og dertil å samle inn kr. 35.000 til hjemføringen. Hele prosjektet - å ta kirken ned, skipe den hjem og sette den opp igjen - er beregnet til å koste ca. kr. 800.000 (US\$ 120.000).

De som er interessert i å gi en pengegave til gjennomføringen av dette prosjektet kan sende den til Norsk Utvandremuseum. Merk gaven "Til kirken".

NORSK UTVANDRERMUSEUM INNBYR TIL MEDLEMSKAP

Enkelt personer kan tegne seg som livstidsmedlem. Kontingenten er et engangsbeløp på kr. 2.000,-. Alle livstidsmedlemmer får bevitnelse på livstidsmedlemskap, et sett emigrasjonsfrimerker fra 1975, museets årbok "Migranten", samt gratis adgang til museet. (Bankgiro: 1800.07.59755).

Norsk Utvandremuseums Venner er åpen for alle, og medlemskapet koster kr. 150,- pr. år for enkelt personer, ektepar og samboere. Som medlem får en "Brev hjemmefra" tilsendt, samt gratis adgang til museet. (Bankgiro: 1800.13.44818).

Retur:

Norsk Utvandremuseum
Strandgt. 33
N-2300 HAMAR

B

